

Dit profiel dient gelezen, geïnterpreteerd en gebruikt te worden in combinatie met de 'Leeswijzer profielen Natura 2000 versie 2026', waarin de noodzakelijke uitleg van de verschillende paragrafen vermeld is.

A052 Wintertaling (*Anas crecca*)

A. Algemeen

1. Kenschets

1.1 Beschrijving

De wintertaling is de kleinste eend die in Europa voorkomt (lengte 34-38 cm). Het mannetje is overwegend grijs en heeft een kastanjebruine kop met een opvallende groene streep in de oorstreek. Op beide flanken heeft hij een horizontale witte streep en een helder, okergele vlek op de anaalstreek. Vrouwtjes zijn bruin, met uitzondering van een kleine groene spiegel (achterkant van de vleugel). In Nederland is de wintertaling het gehele jaar door aanwezig. De in ons land doortrekkende vogels zijn afkomstig uit Scandinavië, de Baltische staten, Noordwest-Rusland, Polen, Duitsland en Denemarken. Voor zover ze niet bij ons overwinteren, trekken ze door naar de Britse Eilanden en Zuidwest-Europa. Onze eigen broedvogels zijn grotendeels standvogel. Dat geldt voor milde winters. In winters met veel vorst ontvlucht een deel onze regionen en zoekt dan mildere streken op langs de Atlantische kust van Frankrijk en het Iberisch schiereiland. De in ons land overwinterende vogels maken deel uit tot de Noordwest-Europese flyway-populatie en behoren tot de ondersoort *Anas crecca crecca*.

Bron: Saxifraga – Piet Munsterman

1.2 Relatief belang binnen Europa

De Noordwest-Europese flyway-populatie wordt geschat op 670.000 vogels, waarvan in Nederland 15-20% verbleef tijdens de trektijd en winter in de periode 2015/16-2020/21.

1.3 Aandeel van populatie in Vogelrichtlijngebieden

Het gemiddeld seizoensgemiddelde¹ van de wintertaling betrof 53.400 vogels in de periode 2015/16-2020/21, waarvan zich ca. 50% binnen Vogelrichtlijngebieden met een instandhoudingsdoel voor de soort bevond. Zie paragraaf 4 voor meer informatie over het huidige voorkomen. Zie [de soortpagina op natura2000.nl](https://natura2000.nl) voor een overzicht van de gebieden met een instandhoudingsdoel voor de soort.

¹ De som van maandelijkse schattingen (tellingen en modelvoorspellingen voor juli-juni), gedeeld door 12. Seizoensgemiddelde is een maat voor de aanwezigheid van een soort in het gehele niet-broedseizoen waar afzonderlijke maandaantallen sterk van elkaar kunnen wisselen. Ze geven een betrouwbaarder beeld dan seizoensmaxima, waar toeval een grotere rol speelt.

B. Bescherming

2. Status

Wintertaling *Anas crecca* (A052). Niet in bijlage I genoemde en geregeld voorkomende trekvogel zoals bedoeld in artikel 4.2 van de Vogelrichtlijn (inwerkingtreding 1981). Voor Vogelrichtlijngebieden in Nederland relevant als niet-broedvogel.

3. Ecologie

3.1 Algemene beschrijving leefgebied

Het leefgebied van de wintertaling buiten de broedtijd beslaat zowel zoete als zoute wateren. Belangrijke voorwaarde is dynamiek in de water/land overgangen, bijvoorbeeld door getij (slikken, kwelders en schorren) of dynamiek door inundatie of juist lage waterstanden (uiterwaarden), wisseling in waterpeilen (moerasgebieden) of hevige regenval (graslanden). Deze voorkeur hangt enerzijds samen met het foerageergedrag: het bestaat uit het filteren van slijkgig sediment en van ondiep water. Anderzijds is de soort ook afhankelijk van de vegetatie van dynamische pioniermilieus. De wintertaling komt nauwelijks voor in droog agrarisch gebied, maar is soms in de nazomer op stoppelvelden te zien. De soort kan grote concentraties vormen wanneer gunstige voedselomstandigheden ontstaan, bijv. door het droogvallen van een moerasgebied.

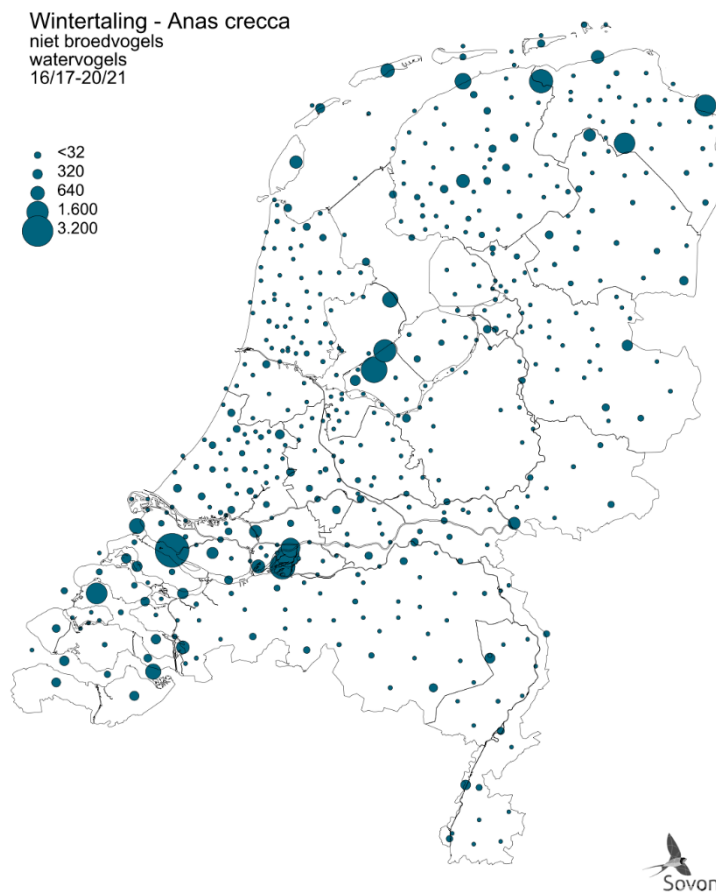
3.2 Voedsel

De wintertaling heeft een brede voedselkeuze. In de winter foerageert de soort veel op zaden, vooral op kleine plantenzaden van verschillende soorten zeggen en biesen, grassen, fonteinkruiden en zuring, naast zoute planten (zeekraal). Wintertalingen eten ook bulbillen (zaadachtige deeltjes) van kranswieren en in de nazomer soms valgraan op stoppelvelden. Dierlijk voedsel staat eveneens op hun menu, in de vorm van ongewervelden zoals slakjes, kleine waterinsecten en muggenlarven.

C. Voorkomen, Staat van Instandhouding, drukfactoren en maatregelen

4. Huidig voorkomen

De Nederlandse winterpopulatie van de wintertaling omvatte maximaal 70.800-120.000 vogels in de periode 2015/16-2020/21. De aantallen tijdens de doortrek lagen in dezelfde periode iets hoger met naar schatting maximaal 102.000-140.000 vogels. Landelijk pieken de aantallen vooral in de herfst en aan het begin van de winter, wanneer grote concentraties bij elkaar komen in zoete (twee-derde) en zoute (een-derde) wateren in het lage deel van Nederland. Hoeveel wintertalingen er in de winter nog aanwezig zijn hangt van het weer. Bij strenge vorst lopen de aantallen terug, want wintertalingen zoeken hun voedsel in ondiepe wateren die snel kunnen bevriezen. Wintertalingen komen voor in heel Laag-Nederland, o.a. Groningse kust, Friese meren, Waddenzee, Oostvaardersplassen, de Biesbosch en het Deltagebied. Soms reageert de soort tijdelijk massaal op pionierstadia van landschapsontwikkeling waarin veel zaden worden geproduceerd. Voor meer verspreidingsinformatie wordt verwezen naar de [soortpagina van Sovon](#).

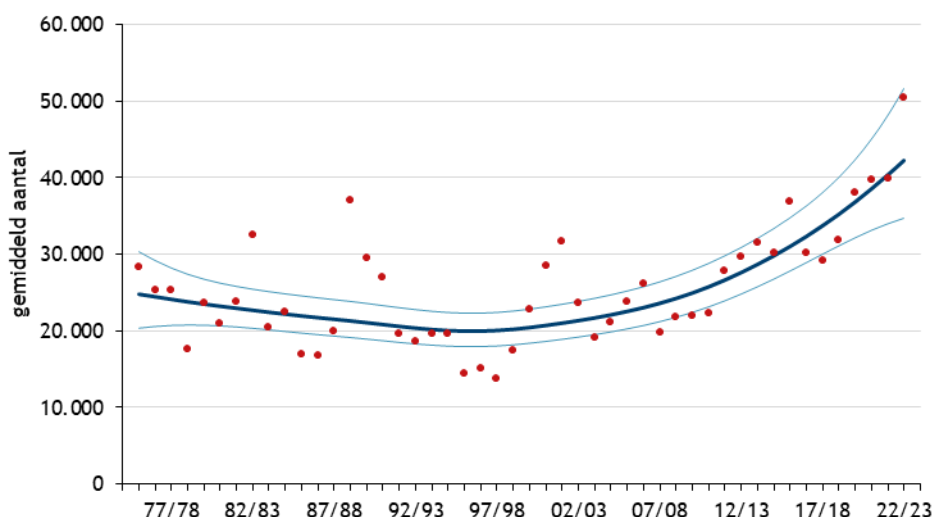
Verspreiding van de wintertaling als niet-broedvogel in de periode 2016/17 – 2020/21. Weergegeven is het gemiddelde seizoensgemiddelde (vogels) per hoofdgebied (cluster van telgebieden).

5. Beoordeling landelijke Staat van Instandhouding

5.1 Trends en ontwikkelingen

De landelijke trend van de wintertaling als niet-broedvogel laat zowel op de lange termijn (1980/81-2022/23) als de korte termijn (2011/12-2022/23) een matige toename zien.

De landelijke trend vertoont sterke schommelingen maar is overwegend positief. De jaarfluctuaties kunnen voornamelijk toegeschreven worden aan verschil in winterweer (zachtere winters herbergen hogere aantallen) en voedselomstandigheden (ze kunnen massaal profiteren van zaadproducerende pioniervegetatie na landschapontwikkeling), in combinatie met fluctuaties in waterpeil (van Dijk 2018). Bij de langzame groei van de Nederlandse winterpopulatie speelt klimaatverandering waarschijnlijk een rol. Het uitblijven van strenge winters betekent in elk geval dat grote groepen wintertalingen langer in Nederland blijven hangen en niet verder in zuidwestelijke richting wegtrekken. Daarnaast profiteert de soort van grootschalige inrichtingsmaatregelen die pionierssituaties en daarmee gepaard gaand hoog voedselaanbod opleveren, zoals de Markerwadden en (recent) de gedeeltelijke drooglegging van de Oostvaardersplassen (Hornman *et al.* 2024). Voor meer trendinformatie wordt verwezen naar de [soortpagina van Sovon](#).

De aantalsontwikkeling van de wintertaling als niet-broedvogel. Weergegeven is het seizoensgemiddelde in de monitoringgebieden (rode punten), de trendlijn (donkergekleurde lijn) en het 95% betrouwbaarheidsinterval van de trendlijn (lichtgekleurde lijnen). Deze grafiek is gebaseerd op het Meetnet Watervogels (seizoen juli t/m juni). Merk op dat hoewel de aantalsontwikkeling in de monitoringsgebieden representatief wordt geacht voor de landelijke aantalsontwikkeling, het gemiddeld aantal in de figuur niet direct vergeleken kan worden met het landelijk seizoensgemiddelde (zie 1.3) doordat een (aanzienlijk) deel van de populatie zich buiten de monitoringsgebieden kan bevinden (zie leeswijzer).

5.2 Beoordelingsaspecten Staat van Instandhouding 2022²

i. Verspreidingsgebied: gunstig

Het verspreidingsgebied, waarbij het gaat om de buitengrens van het gebied waarbinnen de soort voorkomt, is stabiel in vergelijking met de periode rond 1980, dus ten tijde van de inwerkingtreding van de Vogelrichtlijn. Het aspect verspreidingsgebied is daardoor als 'gunstig' beoordeeld.

ii. Populatie: gunstig

Het aspect populatie is tevens als 'gunstig' beoordeeld, want de aantallen laten een matige toename zien op de lange termijn (1980/81-2019/20) en de populatieomvang in de periode 2014/15-2019/20 bevond zich ruim boven een gunstig niveau voor de populatie.

² Voor een uitgebreide toelichting van de beoordeling van de Staat van Instandhouding in 2022 wordt verwezen naar de bouwsteen (Sovon 2024) en Vogel *et al.* (2021).

iii. Leefgebied: gunstig

Het leefgebied is in voldoende omvang en kwaliteit aanwezig.

iv. Toekomstperspectief: gunstig

De matige toename in aantallen op de korte termijn (2008/09-2019/20) en de afwezigheid van grote knelpunten leiden ertoe dat het toekomstperspectief als 'gunstig' is beoordeeld.

5.3 Landelijke Staat van Instandhouding

De Staat van Instandhouding (SvI) van de wintertaling als niet-broedvogel is in 2022 als gunstig beoordeeld (Sovon 2024). De eerdere SvI beoordelingen zijn in dit document opgenomen zodat zichtbaar is hoe deze over de jaren heen veranderd is³.

Aspect	1981	2004	2015	2022
Verspreidingsgebied	gunstig	gunstig	gunstig	gunstig
Populatie	gunstig	matig ongunstig	gunstig	gunstig
Leefgebied	matig ongunstig	gunstig	gunstig	gunstig
Toekomstperspectief	gunstig	gunstig	gunstig	gunstig
Beoordeling SvI	matig ongunstig	matig ongunstig	gunstig	gunstig

5.4 Landelijke instandhoudingsdoelstelling

Behoud van de omvang en van de kwaliteit van het leefgebied met een draagkracht voor het behoud van een populatie van ten minste 40.000 vogels (seizoensgemiddelde) (ministerie van LNVN 2026).

6. Drukfactoren

- *Afname dynamiek*: beteugelen van de dynamiek leidt tot verlies van de kwaliteit van het leefgebied, zowel in termen van foerageermogelijkheden als vermindering van draagkracht door afname van zaadproducerende pioniervegetatie.
- *Ziekten*: de wintertaling is beoordeeld als kwetsbaar voor sterfte door hoogpathogene aviaire influenza (HPAI) vanwege het vaak voorkomen in groepen (Slaterus *et al.* 2024). Daarnaast zijn wintertalingen zeer gevoelig voor botulisme.
- *Verstoring door aanwezigheid*: de gevoeligheid van de wintertaling voor verstoring is middelgroot tot (voor groepen) groot (zie Krijgsveld *et al.* 2022), waarbij het vooral om verstoring door water- en oeverrecreatie gaat. Met name watersportrecreatie heeft een versturende werking, maar ook wadlopers en beroepsvissers bij het plaatsen, controleren en leeghalen van fuiken kunnen tot verstoring leiden (ministerie van IenW 2016, Provincie Groningen en Friesland 2016). Recreatie, met name op luwe plekken, leidt tot een verhoogde kans op botulisme en daarmee een verhoogde kans op sterfte onder wintertalingen omdat ook zij deze luwe plekken opzoeken. Zeker in perioden met botulisme zijn afgesloten delen van belang waar wintertalingen minder last hebben van de bacterie (Krijgsveld *et al.* 2022).

Invloeden van buiten Nederland

Voor zover bekend zijn er op dit moment geen belangrijke omstandigheden in het buitenland van invloed op de niet-broedende populatie van de wintertaling in Nederland.

³Nieuwere beoordelingen van de Staat van Instandhouding zijn niet altijd één op één te vergelijken met eerdere beoordelingen door verschillen in de systematiek (ministerie van LNVN 2006, Foppen *et al.* 2016, Vogel *et al.* 2021).

7. Maatregelen voor beheer, herstel en uitbreiding

Hieronder worden aanbevolen maatregelen genoemd ten behoeve van de soort.

- Buiten de broedtijd zijn rustige foerageer- en rustplaatsen op ruime afstand (meer dan 300 tot 400 meter) van paden of vaarroutes van belang. Over het algemeen wordt bij recreatie als afstand tussen de groep vogels en de verstoringbron een bufferzone van minimaal 500 meter geadviseerd, al kan de situatie tussen locaties verschillen. Zo zijn grote groepen op open water gevoeliger voor verstoring. Er is een groot overlap met het recreatief vaarseizoen (Krijgsveld et al. 2022).
- Voorwaarden om goede voedselomstandigheden voor de wintertaling te creëren zijn: dynamiek in de water/land overgangen, bijvoorbeeld door getij (slikken, kwelders en schorren) of dynamiek door inundatie of juist lage waterstanden (uiterwaarden), wisseling in waterpeilen (moerasgebieden) of hevige regenval (graslanden). Het onderdrukken van deze peildynamiek kan tot verlies van de kwaliteit van het leefgebied leiden.
- Herstel van de kweldervegetatie d.m.v. begrazing van vee, waarmee een vermindering van verruiging van de kweldervegetatie wordt beoogd (ministerie van IenW 2016).

Onderscheid in maatregelen gericht op regulier beheer (instandhouding), preventie of herstel (aanvullende maatregelen om verslechtering te voorkomen of terug te draaien) en/of uitbreiding van leefgebied. Zie de tekst hierboven voor de volledige beschrijving van de maatregelen.

Maatregel	Regulier beheer	Preventie of herstel	Uitbreiding
Waarborgen rust		x	
Behoud dynamiek	x		
Tegengaan verruiging kweldervegetatie		x	

8. Bronnen

- van Dijk A. 2018. Wintertaling *Anas Crecca*. Pp.116-117 in: Sovon Vogelonderzoek Nederland. 2018. Vogelatlas van Nederland. Kosmos Uitgevers, Utrecht/Antwerpen.
- Foppen R., van Roomen M., van den Bremer L. & Noordhuis R. 2016. De ecologische haalbaarheid van de Natura 2000 instandhoudingsdoelen voor vogels. Sovon-rapport 2016/51. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.
- Hornman M. 2013. Resultaten analyse ringwerk van zeven eendensoorten. Pp. 75-108 In: Karelse D. & Mandigers F. (eindred.) Blauwgoed, helen en halven – 100 jaar ringwerk in eendenkooien. Werkgroep Ringwerk Eendenkooien Nederland (WREN), s.l.
- Hornman M., Koffijberg K., van Oostveen C., van Winden E., Louwe Kooijmans J., Kleefstra R., Vergeer J.W. & Soldaat L. 2024. Watervogels in Nederland in 2021/2022. Sovon rapport 2024/22, RWSrapport BM 24.04. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen. Ministerie van LNV. 2006. Natura 2000 doelendocument. Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, Den Haag.
- van Kleunen A., van Roomen M., Janssen J.A.M., Kuiters A.T., van Winden E., Boele A., Schmidt A.M. & van Vreeswijk T. 2017. Advies over correcties en bijstellingen van Natura 2000-doelen; Achtergronddocument bij het rapport Advies over de Natura 2000 doelensystematiek en Natura 2000-doelen. Rapport 2779C. Sovon-rapport 2016/27. Wageningen Environmental Research, Wageningen.
- Krijgsveld K.L., Klaassen B. & van der Winden J. 2022. Verstoring van vogels door recreatie. Literatuurstudie van verstoringsevoeligheid en overzicht van maatregelen. Deel 1 hoofdrapport & deel 2 soortbesprekingen. Uitgave Vogelbescherming Nederland, Zeist.
- Ministerie van I&W. 2016. Natura 2000-beheerplan Waddenzee periode 2016-2022.
- Ministerie van LNV. 2026. Natura 2000 Doelendocument 2026; vernieuwde landelijke doelen voor Natura 2000-habitattypen en -soorten. Ministerie van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur. Den Haag.
- Noordhuis R. 1997. Watervogels en waterplanten in de randmeren. Limosa 69: 26-27.
- Noordhuis R., van Roomen M., Zollinger R., Tempel J. & Bouw W. 1997. Watervogels in de Randmeren: recente ontwikkelingen in een historisch perspectief. De Levende Natuur 98: 25-34.
- Provincie Groningen en Friesland. 2016. Natura 2000-Beheerplan Lauwersmeer (8).
- Provincie Noord-Holland. 2016. Natura 2000 beheerplan Eilandspolder 2016-2022.
- Slaterus R., Bresser S. & Brinkman C. 2024. Hoogpathogene aviaire influenza als bedreiging voor vogelpopulaties in Nederland. Sovon-rapport 2024/19. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.
- Vogel R., Foppen R., van den Bremer L., van Turnhout C.A.M. & van Roomen M. 2021. Methodiek voor de bepaling van de staat van instandhouding van vogels. Sovon-rapport 2021/26. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.
- Vogel R., Zoetebier D., van Winden E., Sierdsema H., Foppen R. & van den Bremer L. 2024. Geactualiseerd landelijk overzicht van vogelsoorten met concentraties van (inter)nationaal belang. Sovon-rapport 2024/13. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.

Geraadpleegde websites

- Sovon Vogelonderzoek Nederland. 2024. Bouwsteen Wintertaling niet-broedvogel.
<https://stats.sovon.nl/pub/publicatie/21972>. Geraadpleegd op 06/12/2024.